

Advokāti varētu strādāt zem līgumsabiedrības jumta

Autors: Māris Kirsons

Datums: 01.06.2015

Izdevums: Dienas Bizness

Rubrika: Ziņas

Zvērinātu advokātu biroji arī Latvijā varētu sākt strādāt līgumsabiedrības vai SIA statusā – šāda prakse jau ir Igaunijā, bet Lietuvā nav

Par zvērinātu advokātu biroju juridisko statusu ir sākušās diskusijas arī Zvērinātu advokātu padomē, taču pašlaik vēl pārāgri prognozēt, ar ko tās varētu beigties. «Tas ir tikai pats sākums diskusijām,» tā situāciju vērtē Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētāja vietiece Guna Kaminska. Viņa norāda, ka šādas diskusijas iniciatori ir lielie zvērinātu advokātu biroji. «Tas ir saistīts ar nodokļu administrēšanu zvērinātu advokātu birojiem (ZAB), jo pašlaik katrs zvērināts advokāts reģistrējas kā nodokļu maksātājs. Tas rada neskaidrības, kuru nebūtu, ja šie biroji strādātu līgumsabiedrības vai pat SIA statusā,» uzsver G. Kaminska. Viņa norāda, ka tā varētu būt tikai kā vēl viena iespēja ZAB, jo neesot pat runu par kādu obligātu visu individuāli praktizējošu zvērinātu advokātu pāreju uz līgumsabiedrību vai SIA formu.

Savulaik negribēja

«Vienotā juridisko personu reģistra koncepcijas (kas tapa pagājušā gadsimta nogalē tieslietu ministra Valda Birkava laikā) izstrādes gaitā tika apsvērtā iespēja visu saimnieciskās darbības veicēju, tostarp zvērinātu advokātu biroju un arī privātārstu prakšu, reģistrācija un arī diskusija par to juridisko statusu,» skaidro Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre Guna Paidere. Viņa atceras, ka savulaik paši advokāti nav īsti vēlējušies būt par komersantiem, jo viņu pamatmērķis neesot peļņas gūšana, kas ir primārais jebkuram komersantam. «Ja ZAB nāktu reģistrēties kā personālsabiedrība vai līgumsabiedrība, nemaz nerunājot par SIA, no tā ieguvēji būtu visi – gan paši advokāti, gan to potenciālie un esošie klienti, gan arī sabiedrība,» tā G. Paidere.

Brīvprātības princips

«Diskusija zvērinātu advokātu vidū ir sākusies. Nevienam nekas piespiedu kārtā nav jāliek darīt. Tā var būt tikai ZAB brīva izvēle – reģistrēties līgumsabiedrībās, SIA vai arī saglabāt pašreizējo darbības modeli,» situāciju skaidro ZAB Kļaviņš Ellex vadošais partneris, zvērināts advokāts Filips Kļaviņš. Viņaprāt, vajag dot iespēju, pieļaujot šo darbības formu dažādību. Lai to īstenotu, ir vajadzīgas izmaiņas normatīvajos aktos. «Jāparedz speciāli nosacījumi zvērinātu advokātu SIA. Vispirms šādas SIA dalībnieki var būt tikai paši advokāti, kuri tajā strādā. Vienīgais izņēmums varētu būt attiecībā uz šī advokātu SIA dalībniekiem, kuri iegulda nozīmīgu pašu darbu un strādā 100% šī advokātu SIA – pieredzējuši juristi, finanšu direktori, piemēram, kuriem būtu arī tiesības būt par līdzīpašnieku šādā komercsabiedrībā,» tā uz jautājumu par speciālajiem nosacījumiem advokātu SIA atbild F. Kļaviņš. Viņš īpaši uzsver, ka zvērinātu advokātu SIA dalībnieks nevarētu būt finanšu investors, kura vienīgā vēlme būtu gūt maksimāli lielu peļņu. «Vēl viens svarīgs nosacījums būtu, ka SIA (klasiski – sabiedrība ar ierobežotu atbildību) nedrīkst nekādā formā ierobežot vai pat samazināt advokātu civiltiesisko atbildību, kas ir daudzkārt augstāka par SIA dibināšanas pamatkapitālu,» vēl uz vienu svarīgu niansi rāda F. Kļaviņš. Viņš kā piemēru norāda ZAB Kļaviņš Ellex, kura civiltiesiskā atbildība apdrošināta par 10 milj. eiro. «Advokāta atbildības apdrošināšanas limits ir būtisks gan esošajiem, gan arī potenciālajiem klientiem,» apdrošināšanas nozīmību advokātu biznesā rāda F. Kļaviņš. Viņš norāda, ka problēmu gadījumā zaudējumus vispirms sedz apdrošinātājs. Ja tā atbildības limits pierādāmos zaudējumus nesedz, tad tas jāsedz pašam advokātam. «Par šo var būt diskusija, jo var jau arī noteikt, ka atbildības limits ir līdzvērtīgs ar apdrošināšanas maksimālo apmēru,» tā F. Kļaviņš.

Saimnieciskā virsbūve

SIA vai līgumsabiedrība būtībā ir forma, kas ZAB palīdzētu risināt tieši saimnieciskos – nodokļu, ieņēmumu, izdevumu – jautājumus, taču nekādi neskartu advokātu profesionālo darbību un tajā noteiktos principus. «ZAB SIA taču varētu būt PVN maksātājs,» tā uz lūgumu minēt vēl kādus ieguvumus attiecībā uz nodokļiem atbild F. Kļaviņš. Pēc vairāku aptaujāto domām, vistuvāk ZAB būtu tieši līgumsabiedrības, nevis SIA, taču jebkurā gadījumā šī forma risinātu saimnieciskos jautājumus. «Izmaiņas būtu nepieciešamas advokatūras normatīvos, komerclikumā un vēl citos,» tā uz jautājumu, kur būtu vajadzīgas izmaiņas, lai dotu ZAB šīs izvēles iespējas, atbild F. Kļaviņš. Advokatūras likumā jau pašlaik ir ierakstīts, ka zvērināti advokāti var strādāt individuāli vai arī kopā. «Tam ir vajadzīgs papildinājums,» norāda F. Kļaviņš. Savukārt Komerclikumā būtu vajadzīga sadaļa, kurā būtu atrunātas ZAB SIA – dalībnieki, kā arī nosacījumi, kuri sargātu advokātu biroju klientus, viņu konfidencialitāti. «Igaunijā mūsu partneri ZAB jau strādā SIA statusā, un vienīgā atšķirība ir tā, ka visiem ir zināms apgrozījums, peļņa, darbinieku skaits, bet šie dati jau nav nekāds noslēpums,» ziemeļu kaimiņvalsts pieredzi rāda F. Kļaviņš. Viņš atzīst, ka pagaidām šādas iespējas nav Lietuvā. «ASV katram štatam ir tiesības noteikt savu regulējumu, tomēr advokātiem ir izvēles iespējas – reģistrēt gan līgumsabiedrību, gan arī SIA, taču tajās īpašnieki nevar būt tie, kas nav šīs pašas sabiedrības advokāti,» tā F. Kļaviņš. Viņš atzīst, ka līdzīga kārtība ir arī citās valstīs, tostarp Anglijā.

Skaidrs virziens

«Latvija ilgstoši nevar ignorēt tos procesus, kas notiek gan Eiropā, gan arī Baltijā,» situāciju raksturo ZAB Varul partneris, zvērināts advokāts Jānis Zelmenis. Viņš norāda, ka zvērinātu advokātu birojs SIA statusā var darboties ne tikai Vācijā, Austrijā, bet arī Zviedrijā, Somijā un Igaunijā. «Latvijā pirmajā brīdī šāda forma šķiet kā sava veida knowhow, bet citur tāda jau eksistē, un šīs formas priekšrocības izmanto konkurenti,» tā uz jautājumu par iespēju to ieviest Latvijā atbild J. Zelmenis. Viņš norāda, ka SIA un arī līgumsabiedrības priekšrocība ir izmaksu un nodokļu jautājumu sakārtošana, kā arī to vienkāršošana. «Tagad ir dīvaina situācija – birojam telpas it kā irēju es viens, bet pārējie, kas strādā ZAB Varul birojā, skaitās pašnodarbinātie un par to maksā no saviem ienākumiem. Grāmatvedība ar šo situāciju tiek galā, nodokļu administrācija ir saprotoša, taču risinājums būtībā ir tikai viens – līgumsabiedrība vai SIA statuss, kas atrisina minētos rēbusus, vienlaikus nenodarot nekādu kaitējumu advokātiem un viņu klientiem,» tā J. Zelmenis.

Divas iespējas

«Diskusijas par šo jautājumu aizsākās pirms pieciem – septiņiem gadiem, saistībā ar advokātu biroja statusu un tā piemērošanu praksē,» situāciju komentē Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs un bijušais tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš. Viņš atgādina, ka praksē ir daudz jautājumu gan saistībā ar nodokļu piemērošanu, gan arī ar darba tiesiskām attiecībām. «Manuprāt, ir divi ceļi – viens, kad tiek stiprinātas esošās normas, kuras risina praktiskās nodokļu piemērošanas, kā arī darba tiesību normu jautājumus, otrs – atļaut veidot līgumsabiedrības,» tā uz jautājumu, kādu risinājumu viņš redz, atbild G. Bērziņš.